

Zirve'de umut yeni iddianamede

FUNDA TOSUN
fundatosun@agos.com.tr

18 Nisan 2007'de Zirve Yayinevi çalışanları Necati Aydın, Uğur Yüksel, Tilman Geske katledildi. Açılan davada 38 duruşma görüldü. Geçen 5 yılın rağmen davada henüz somut bir adım atılmadı. Mağdur yakınları ve müdahil avukatlar yeni hazırlanacak iddianamenin geçeceği ortaya çıkarmak için önemli bir adım olacağı umudunu taşıyor.

Davada yaşanan gelişmeler ve katliam davasının Ergenekon davasına bağlanmasına ilişkin görüşlerini aldığımız Avukat Erdal Doğan, cinayetin Ergenekon'un Malatya hücre yapılanması tarafından gerçekleştirildiğini belirtti. Doğan, "Katliam, tıpkı Hrant Dink ve Santoro cinayetleri gi-

bi tipik bir Ergenekon örgütü eylemidir" dedi.

Katliam davasında bugüne kadar yaşanan gelişmeleri Agos'a değerlendiren Doğan, "Başından beri söylediğimiz gerçek görünüyor: Bu katliam Ergenekon örgütlenmesinin işidir" dedi. Kafes planında cinayetten 'operasyon' diye bahsedildiğini hatırlatan Doğan, "Olayın büyük fotoğrafına baktığımızda, bu yapının nasıl bir organizasyon sonucu gerçekleştiği, arkasında kimlerin olduğu belli. Bunun izlerini 2003 yılındaki Balyoz Darbe Planı'nda görüyoruz. Hrant Dink'in o zamanlarda öldürüleceği ve bununla ilgili isimler belli. Diğer gayrimüslimler yapılacak eylemler belli. Cemal Temizöz komutasında Hrant'ı öldürecek insanlar isim isim belirtilmiş" dedi.

Savcı Öz neden görevden alındı?

Ergenekon soruşturmasının eski savcısı Zekeriya Öz'ün Zirve Yayinevi cinayetine el attığı sırada görevden alındığını iddia eden Doğan, "Talebimiz üzerine Savcı Zekeriya Öz'ün bir çabası oldu. Mart 2011 tarihinde bazı tutuklamalar oldu. Soruşturma hâlâ devam ediyor. Zirve davasında somut bir ilerleme, Dink davası için de çok önemli bir dayanak oluşturacaktır. Danıştay saldırısı da Ergenekon soruşturması içinde yürütülüyor. Bu dönemde işlenen dört cinayet birbirleri ile bağlantılı. Öz, bu noktaların üzerine gittiği için, yani Ergenekon'un operasyonel merkezine doğru gittiği ve bu merkezde de tüm siyasi partilerden aktörler olduğu için görevden alındı" dedi.

'Ben sabırlıyım, on yıl daha beklerim'

Suzan Geske -
Öldürülen Tilman Geske'nin eşi

Bir açıdan zaman çok çabuk geçti. Diğer taraftan çok yavaş ilerledi her şey. İnsanlar nasıl Malatya'da kalmaya devam edebildiğime, nasıl her duruşmaya gittiğime ve umudumu yitirmedime şaşırıyorum. 'Burası bizim memleketimiz, nereye gidelim' diyoruz ben de. Diğer taraftan, evet sabırlıyım. On yıl geçse dâhi yine de adaletin yerini bulmasını bekleyeceğim ve bu konudaki inancımı yitirmeyeceğim.

Timothy Garton Ash
FOTOĞRAF • ERHAN ARIK

'Türkiye değişim dinamizmini kaybetti'

BERİL ESKİ

berileski@agos.com.tr

Profesör Timothy Garton Ash, İstanbul Politika Merkezi ve Hrant Dink Vakfı'nın 5 Nisan'da düzenlediği "Türkiye ve Dünyada İfade Özgürlüğü" konulu panelde konuşmacı olarak yer aldı. Halen Oxford Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olan Ash, özellikle Avrupa'nın son 30 yılı ve Sovyet rejimi üzerine yaptığı çalışmalarla tanınıyor. Bugüne kadar 9 kitabı yayımlanan Profesör Ash, Guardian'da ve New York Times'in kitap ekinde yazıyor. Profesör Ash ile Türkiye ve dünyadaki ifade özgürlüğü sorunlarını, Avrupa ve Türkiye ilişkilerini konuştuk.

• **Türkiye'nin geçmişe göre ifade özgürlüğü açısından yol aldığını söylemek mümkün mü?**

Batu, ikili standartlardan, ikiyüzlülükten sakınmalı. AB süreklili olarak aday ülkelerin davranışlarını sorguluyor. Ben hep şunu derim, eğer Berlusconi medyadaki egemen haliyle İtalya devlet başkanı olsa ve İtalya da AB'ye aday bir ülke olsa, İtalya asla AB üyesi olamazdı. Bu doğru, ama bir yandan da, bizim gibi sınırsız ifade özgürlüğüne sahip olanların bu meseleyle yakından ilgilenmeleri ve hatta bazen fazlasıyla ilgilenmeleri gerekiyor. Türkiye'de bir gelişme yaşandı, bu açık. Endişe-

lendiğimiz nokta ise bu gelişmenin duraksaması. Bundan 7-8 sene önce, çok şaşırmiştık; İslami bir hükümetiniz vardı ve demokratik kurallara saygı gösteriyordunuz; AB'ye üyelik için sınırları zorluyordunuz. Biz tekrar bu noktada olmak istiyoruz. Oysa bugün bu dinamizmin kaybolduğunu hissediyoruz.

• **AB'nin demokrasiyi Avrupa sınırları içerisinde tutmak veya bütün dünyaya yaymak konusunda yaşadığı ikircikli tutumu nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Bence geçen 30 yılda yaşanan AB'nin genişleme hikâyesi, tarihin en etkileyici hikâyelerden biriydi. Ben üniversitedeyken İspanya'da Franco diktatörlüğü vardı. Ülkelerin gönüllü ve barışçıl bir rejim değişikliğine gitmeleri ve bunun AB tarafından çizilen perspektifle desteklenmesi gerekiyor. Bu hikâyenin sona erdiğini görürsem büyük üzüntü duyarım. Türkiye'nin de bu hikâyede kazanacağı çok şey var. Peki bu oluşum yavaşladı mı, dinamizmini kaybetti mi? Evet, kesinlikle. Bence Türkiye iki perspektifin arasında bir süreder daha geniş bir Avrupa'nın parçası olma yaklaşımına sahip. Ama Türkiye'nin bir diğer yaklaşımı ise ayrı bir güç haline gelmek.

• **Günümüzde 'kamu yararı' kavramı kullanılarak ve terör bahane edilerek özgür-**

lükler kısıtlanıyor. Bu ifade özgürlüğüne tehdit etmiyor mu sizce?

Bu beni çok endişelendiriyor; bütün dijital veriler toplanıyor. Bunlar için ileri sürülen bahane 'kamu yararı' değil, 'ulusal güvenlik'. Kamu yararı dediğimizde, daha anlaşılır ve açık bir kavramdan bahsedilmesi gerekiyor. Örneğin toplumun üzerinde gücü olan kişilerin hayatlarının bilinmesi kamu yararı çerçevesine giriyor. Varsayalım bir devlet başkanı, yeni bir yasayı tanıtıyor ve petrol endüstrisine vergi avantajı sağlıyor. Bu halde devlet başkanının petrol endüstrisinde herhangi bir kişisel mali çıkarı olup olmadığını bilmek kamu yararı çerçevesinde ele alınıyor. Varsayalım bir dışişleri bakanı bir başka ülke ile anlaşma müzakere ediyor. O kişinin bu ülkeye özel, kişisel bir ilişkisi var mı? Bunlar kamu yararı kavramını çok iyi anlatan örnekler. Kamu yararıyla ilgili tehlike, milyonlarca gazete satmak isteyen editörlerin kamu yararıyla kamuyu ilgilendiren şeyleri karıştırmamasından doğuyor, ünlülerin özel hayatlarının kamu yararı şeklinde sunulması gibi. Hugh Grant'ın aşk hayatında kamu yararı diyebileceğimiz hiçbir şey yok. Wikileaks iyi bir örnek, içerdiği bazı bilgiler kamu yararıyla yakından ilgilendirirken, bazıları kamu yararıyla alakasız.

Katledilen Tilman Geske'nin cenazesi
Malatya Ermeni Mezarlığı'nda defnedilmiştir.

FOTOĞRAF • ERGUN CANDEMİR

'Beş yıl boşa mı geçti, iddianameyle göreceğiz'

Umud Şahin -
Protestan Kiliseler Birliği Genel Sekreteri

Aslında çoktan bitmesi gereken bir dava. Adaletin hâlâ yerini bulamamış olmasından rahatsız. Öte yandan, hazırlanan yeni iddianame ile cinayetin gerçek azmettiricilerin ortaya çıkartılacağı konusundaki umudumuzu muhafaza ediyoruz. İddianamenin ardından bu beş yıl boşa mı geçti, yoksa gerçekten bir şeyler yapıldı mı, göreceğiz.

DEVLET GÖREVLİLERİ DE TUTUKLU

Malatya'da, 18 Nisan 2007'de, Zirve Yayinevi'nde çalışan Alman uyruklu Tilman Ekkehart Geske ile Necati Aydın ve Uğur Yüksel bıçaklanarak öldürüldü. Zanlılardan Salih Güler (20), Cuma Özdemir (20), Hamit Çeker (19) ve Abuzer Yıldırım (19) olay yerinde yakalandı. Üçüncü katın penceresinden kaçmaya çalışırken düşerek yaralanan Emre Günaydın, İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi'nde tedavi edildikten sonra tutuklandı.

Günaydın'ın olaydan yaklaşık 2 yıl son-

ra cezaevinde cumhuriyet savcısına verdiği ifade doğrultusunda, olayı azmettirdiği gerekçesiyle Varol Bülent Aral ve Zirve Yayinevi çalışanı olduğu belirtilen Hüseyin Yelki de tutuklandı. Yelki, 22 Mayıs 2009, Aral ise 20 Ağustos 2009'daki duruşmalarda tahliye edildi, ancak 15 Ekim 2010'daki 29'uncu celsede tanık olarak dinlenen Erhan Özen'in ifadesini de dikkate alan mahkeme, Aral'ın yeniden tutuklanmasına karar verdi.

Ergenekon soruşturması kapsamında incelenen Zirve Yayinevi cinayeti ile ilgili Sav-

cı Zekeriya Öz'ün başlattığı soruşturma dosyası, daha sonra görevsizlik kararı verilerek Malatya'ya gönderildi. Bu soruşturmada ise eski Malatya Jandarma Alay Komutanı emekli Albay Mehmet Ülger, İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Araştırma Görevlisi Ruhi Abat'ın da aralarında bulunduğu 7 kişi tutuklu bulunuyor. Davanın 38. duruşması 9 Nisan Pazartesi günü görüldü. 18 Haziran'a ertelenen duruşmada, katliam dosyasının ikinci ek iddianamesinin açıklanması bekleniyor.

ıyor ve değiştiriyor. İkinci türün ise sadece değiştirme yetkisi var; o da, birincinin koyduğu kurallara uyarak.

Avukatın tercümesi

Üstteki paragrafı hazmettinizse, insan mantığını biraz zorlamak pahasına tercüme geçelim. Avukat Acar şunları söylemiyor ama anlatmaya çalışıyor:

1) "Asli kurucu iktidar olmak isteyenler önce anarşiyi köriklerler. Sonra, kardeş kavgası var diye askeri darbe yaparlar ve bir anda gökkuşağının öbür tarafına geçip meşru iktidar olurlar. İnsanları hapse atıp işkence ederken, bir de anayasa yapıp derler ki, bunun şu şu maddeleri değiştirilemez, şu şu tarihler arasında çıkardığımız kanunlar sorgulanamaz, onları çıkaran-uygulayanlar aleyhine dava açılmaz."

2) "Asli kurucu iktidarın bütün bu yaptıkları meşrudur, çünkü başarılı darbenin davası olmaz" (meşhuur deyişimi bu şekilde sokuyor). Ahmet İsvan ağabeyimin özdeyişini buraya yazayım da, vakitten kazanalım: "Kardeşim, anayasa da değiştirilemez madde kabul etmek demek, o maddenin değişmesi için darbe istemek demektir."

3) "Tali kurucu iktidar, yani darbe bitince seçimle gelen meşru iktidar yeni anayasa yapamaz. Sadece, gayrimişru yollardan şiddet kullanılarak gelmiş asli kurucu iktidarın yaptığı anayasayı yine onun koyduğu kurallara göre değiştirebilir" ("İlk 3 madde değiştirilemez" çabıklarının sebebi burada çıkıyor ortaya). Şimdi geçelim bunların incelenmesinene:

Tercümenin otopsisi

1) **Avukat Acar, temel kavramları karıştırıyor:** 'Devlet' ile

'rejim'i. Bilgi için: Türkiye'de devlet 24 Temmuz 1923'te Lozan'da kuruldu, rejim ise 29 Ekim 1923'te Ankara'da. K.E. her iki tarihte de doğmamıştı bile. (Ama, idare eder diye, tren kompartımanından dışarı bakan fotoğraf çektiydi).

2) **Avukat Acar'ın belleği zayıf:** Dünya darbeci yargılamalarıyla dolu: 1975 Yunanistan, 1981 Arjantin, 2004 Şili, 2011 Pakistan aklına gelen birkaçı. Hepsini de kendilerini 'hukukun' sağlama almışlardı.

3) **Avukat Acar'da siyasi tarih ve anayasa hukuku zayıf:** Tali kurucu iktidarlar bal gibi yeni anayasa yaparlar. 1958'de Fransa yaptı. Çünkü 46'ya göre kurulan hiçbir hükümet diktiş tutturamıyordu ve Çezayir'deki kumandanlar başkaldırıyor: **Zorunluluk hali.**

1978'de, bize çok benzeyen İspanya yaptı. 'Birlik ve beraberlik'i faşist baskıyla sağlayan General Franco ölmüştü, demokrasiye geçilmişti, eli kulağındaki parçalanma ancak çok ademimerkeziyetçi bir anayasayla önlenilebilirdi: **Zorunluluk hali.** Daha geriye gidersek, 1787'de Amerikalılar yaptı. Çünkü eski düzenin vergi toplama ve iç ticareti düzenleme yetkisi yoktu, borçlar ödenemiyordu: **Zorunluluk hali olunca, 'tali kurucu iktidar' çatır çatır yeni anayasa yapar** ('Zorunluluk hali' için: Murat Sevinç, "Anayasasının Başlangıç İlkeleri", *Demokratik Anayasa* (ed. E. Göztepe ve A. Çelebi, Metis Y., Nisan 2012, s. 62-90).

Nasıl hesaplanan, aynı yekûn
4) Hadi biraz fantezi yapalım ve Avukat Acar'ın 'tez'ini kabul edelim. Yine de fark etmiyor, çünkü 'değiştirilemez-

lik' demek, maddelerin özünü korumak demek; yoksa, varlığını atamazsın demek değil. Mesela, 3. maddedeki mantık dışı ifade ("Dili Türkçedir") yerine 1961'deki gibi "Resmî dili Türkçedir" denemeyecek mi? "**İnsan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti Cumhuriyet**"i koruduğun sürece, iş bitmiştir. Hatta, bu niteliklere 'ademimerkeziyetçi' diye eklemek de mümkündür, çünkü esas amaç sağlam bir cumhuriyet ise, cumhuriyet o zaman güçlenir: **Kürt meselesini halletmesi mümkün tek yola gidildiği için.** Nitekim Fransızlar, 58 Anayasası'na 2003'te 4 kelimelik bir cümle eklediler: "*Son organisation est décentralisée*" (Yapısı ademimerkeziyetçidir) (M. Sevinç, aynı makale). Çünkü Mitterrand 1981'de uyarıyordu: "**Fransa'nın kurulabilmesi için, geçmişte, güçlü ve merkeziyetçi bir iktidara gereksinime duyulmuştur. Bugün ise, dağılmaması için, siyasal iktidarın ağırlıklı olarak yerel yönetimlere bırakılması zorunlu hale gelmiştir.**"

Mitterrand dün gece rüyama girdi, "**Bugün Türkiye'de çok ciddi zorunluluk hali var: 12 Eylül faşizminden kurtulmak ve Kürt sorununu ülke dağılmadan çözmek**" dedi ve kayboldu. İsteyen inansın, istemeyen gitsin, 'tez'ini tutturması halinde Türkiye'ye "**Dünyada Askerî Darbeleri Hukukken Meşru Sayan Tek Ülke**" unvanını kazandıracak Avukat Acar'a inansın. Ama yağma yok. Müdahiller, davayı 12 Eylül sabahının öncesine ve sonrasına da genişletecekler ve bendeniz de, bu süreçte erişen insanlardan biri olacağım.

oran@politics.ankara.edu.tr Fax: (0312) 490 65 70
Eski yazılar için bkz. www.baskinoran.com

İÇLİ DIŞLI

Baskın Oran

Avukatı K.E.'yi nasıl savunacak?

Hükümetin kendilerine satın aldığı silahı hükümete dayatarak darbe yaparlara, 2010 referandumu sayesinde açılabilen ilk davada, K.E. ile T.Ş'nin avukatı Bülent Acar özetle şöyle bir savunma başlattı: **5 generalin oluşturduğu MGK, bir darbe yaparak fiili güçten hukuki güce dönüşmüştür. 'Asli kurucu iktidar' olmuştur. Yargılayamazsınız. Yargıyorsanız, suç işlersiniz. Başka çaresi yoktu. "Müvekkilim, o günkü TCK 147 hükmüne aldırılmayıp, meşru hükümeti silahla alaşağı etmekten ve bunca işkence ve cinayetten sorumlu değildirlir" diyecek hali yoktu herhalde.**

Şimdi bu savunmayı, biraz anayasa hukuku ve siyasi tarihle test ederek, Türkçeye tercüme edeceğim. Ama önce, Prof. K. Gözler'in *Kurucu İktidar* kitabına dayanan teorik temelii görelim: "**Asli kurucu iktidar**" - "**tali kurucu iktidar**" ayrımı. Bunlardan ilki, esas olarak savaş ve darbe (yani şiddet) durumlarında ortaya çıkıyor. "Kurduğu devletten önce var olduğu" gerekçesiyle, yetkisi sınırsız. Anayasa ya-